

CRUIJFF!

DE JONGE JAREN

BERT HIDDEMA

BIOGRAFIE

BERT HIDDEMA

Cruijff,
de jonge jaren

Uitgegeven door Xander Uitgevers bv
Hamerstraat 3, 1021 JT Amsterdam

www.xanderuitgevers.nl

Eerder verschenen als *Cruijfff! Van Jopie tot Johan*
Oorspronkelijke uitgever: Uitgeverij Contact
Omslagontwerp: Studio Marlies Visser
Omslagbeeld: Spaarnestad Photo
Zetwerk: Michiel Niesen, ZetProducties

Copyright © 2017 Bert Hiddema
Copyright © 2017 voor de Nederlandse taal:
Xander Uitgevers bv, Amsterdam

Eerste druk 2017

ISBN 978 94 0160 688 2 | NUR 320

De uitgever heeft getracht alle rechthebbenden te traceren.
Mocht u desondanks menen rechten te kunnen uitoefenen,
dan kunt u contact opnemen met de uitgever.

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt
door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook,
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Aan tante Nel

Hij hoeft maar één beweging te maken en kan zich de luxe veroorloven die te voltooien omdat die volstrekt nieuw is. Cruijff heeft geen repertoire. Hij is een uitvinder.

Godfried Bomans

INHOUDSOPGAVE

You'll never walk alone	11
De aftrap	23

DEEL I

1 Fries bloed	27
2 Buitenkantje rechts	38
3 Thuis	46
4 Rinkelende ruiten	53
5 Broers in onmin	59
6 De mooiste verjaardag	65
7 De zomer van '59	72
8 Ajax is een gezin	77
9 Trainen met het Eerste	83
10 Buck, Keith en Jany	86
11 Clubliefde	91
12 Semiprof	94
13 Oom Henk	100
14 Nooit van gehoord	103

DEEL II

15 De Eredivisie	109
16 Twee na onderste	114
17 HELP!	120
18 Teambuilding	128
19 Van zero tot hero	133
20 Op klompen	142
21 International	148
22 De Spionkop	156
23 Oog in oog	166
24 De droomvrouw	169
25 Ringen kopen	180
26 Verprutste kansen	182
27 Psychologica	187
28 Coster & Co	194

29	Zere voeten	201
30	Hun allermooiste dag	205
31	Wordt er nog gevoetbald?	210
32	Kauwgom	214
33	De verloren finale	219
34	Boze geesten	224
35	Wie de schoen past	232
36	De stormlamp	236
37	Modder	242
38	Lange gezichten	248
39	Aangetrokken teugels	252
40	Complicaties	256
41	Chantal lacht	262
42	Het koningskoppel	269
43	Gewisseld	275
44	Champagne op Soestdijk	280
45	Binnen	291
46	Een toetje uit Roemenië	297
47	Van diamant tot briljant	303
48	Langs de rand van de afgrond	313
49	De wereldbeker	317
50	De dokter	323
51	Krak	327
52	Weggestemd	334
53	Bel ze maar	340
54	Koning Voetbal	345

Hoogtepunten en onderscheidingen 349

Literatuur 351

Dankwoord 352

YOU'LL NEVER WALK ALONE

Bertus voelde zich een entertainer. Hij sloot zijn verhalen steevast af met: 'Mijn kop eraf als het niet waar is.' Hij was een barkeeper van de oude stempel, trots op het vak dat hij als jongen voor een hongerloontje had geleerd in de beste nachtclubs van de stad. Tijdens de bezetting had hij in de Sheherazade gewerkt, waar verboden jazz werd gespeeld, omdat de Duitse officieren dat 'so geil' vonden. In de jaren zestig, onderhand eind veertig, moest hij zich zien te handhaven in een jungle van ongemanierde snotneuzen die los in de broek zaten en in hun stoutste dromen geen idee hadden welke fantastisch lekkere cocktails Bertus kon mixen.

Toen 'de Zade' nog een jazzclub was, had hij geen moment geluisterd naar de Amerikaanse topmusici die uit hun dak gingen als jongens onder elkaar, die, al hadden ze elkaar tevoren nooit gezien, achter gesloten deuren jamden tot ver na sluitingstijd, de *after hours*. Met Bertus om de vinger aan de pols te houden.

Begin jaren zestig was de jazz verleden tijd.

De Sheherazade werd een Peppermint & Twistclub.

Het resultaat van de verbouwing mocht verbijsterender dan verbijsterend heten. Zo slecht dat het echt slecht was. Pure wansmaak van Belgen die zopen en voor de goedkoopste tarieven de kermessen en amateuropeettes afstroopten.

Instinctief keek niemand ernaar. Niemand die het iets kon schelen.

Goedkoper kon gewoon niet. Zo droegen de kelners en barkeepers vesten met dezelfde Schotse ruit als de muren van de bar, met namaakkandelaars, en werd er geen echte cola of 7Up geschonken, maar spul dat werd gemaakt door de vader van Klaas Bruinsma: ultrasmerige Hilo-cola en Bubble-up uit containers met verkeerd afgesteld koolzuur. Nog goedkoper dan het eruitzag.

Niemand die erop lette.

Want daar stond hij, de ziel van de zaak.

De Wurlitzer 2000!

Het kloppend hart.

De jukebox had tweehonderd nummers die bezongen wat de klanten meemaakten, hoopten en wilden of juist niet. Hun leven bestond uit nummers die de liefde bezongen. Behalve Elvis voor hij in dienst ging Little Richard en om gas terug te nemen 'Blueberry Hill' van Fats Domino, over-

wegend zwarte muziek met stemmen, bassen en noten die diep je oren ingingen en door je ruggenmerg kropen om je de hele avond niet meer los te laten. Muziek die nergens ander te horen was, want de platen kwamen met het vliegtuig uit de States. En elke week weer ongehoorde nieuwe liedjes die je met je hele huid en haar onderging en waarbij het gevoel je bekroop dat je ze altijd al had gekend, zo op je lijf geschreven waren ze.

De box was zo strak afgesteld dat hij danste op de beat. Met lichten in kleuren die normaal niet bestonden, als bij botsautootjes om het knaleffect te verhogen, soms knipperend. Het nieuwste van het nieuwste model met – zeiden mensen die het weten konden – het geluid van de komende eeuw. Dat ding dat je weekend ging maken of breken, met liefdesverdriet in overvloed.

Meiden met stoute ogen zaten op of leunden tegen het podiumpje, een bepaald soort zat er zelfs op, ze bezwoeren hun vriendinnen dat ze van onderen zo zalig warm werden.

De box speelde te snel, want dan gingen er meer kwartjes en dubbeltjes in de gleuf, maar het effect was dat de harten nog sneller gingen kloppen en na een paar nummers maakte zich een soort onderhuidse opwinding van je meester, waar je niet alleen dorst van kreeg. 'Twist and Shout', 'Dancing in the Street', 'Fingertips nr.2', 'If I Had a Hammer', 'Money', 'Please Mr. Postman', Marvin Gaye, Chuck Berry, James Brown, The Supremes met gillen en klappen.

De platen werden gescout door Herman, de enige Surinamer in de tent. Met nu eens dreigende, dan weer uitdagende riffs die je heupen deden bewegen, gespeeld door en op donkere instrumenten en bassen, soms violen, die bleven hangen in het onderbewustzijn en je zo verslaafd maakten dat je ze meezong en meteen weer wilde horen. Snel, strak en sterk ritmisch, ongeacht het tempo. Lichamelijk suggestieve koortjes die je vanzelf opwonden. Bij vlagen was liefde het mooiste dat er bestond: 'Do You Love Me, Shop Around, You Beat Me To The Punch, You Really Got A Hold On Me.' Hun ziel en zaligheid.

Hier leefden ze de hele week naar toe.

Voor de oerknallen van The Beatles, The Stones en de rest van de beatmuziek uit Liverpool die de Zade vanaf het allereerste begin op zijn grondvesten lieten schudden. Vooral op zaterdagavond, als de week van hard, zwaar, smerig werk naar de vergetelheid moest worden gewerkt. Meer dan duizend man, zo vol dat ze als haringen in een ton stonden omdat er te veel kaartjes verkocht waren en de kelners er niet doorheen konden met (boven alle hoofden) armen met dienbladen vol verschaalde pils en cola zonder prik.

Bijna allemaal rookten ze.

Vanuit het niets voelden ze dat er een vechtpartij in de lucht hing, een paar keer per avond was het raak, al dan niet met vloeiend bloed en meiden die trommelviezen teisterden met uitzinnig gillen dat het alleen maar erger maakte. Daar kwamen ze voor, bleek dan. Gestoken werd er nog niet, maar soms werden er wel glazen stukgeslagen voor een dreigende houding werd aangenomen. Meestal werd de muziek even extra hard gezet, en dan helemaal uit. De stilte erna werd verbroken, sneller dan je dacht, maar toch nog langzaam, door gegil dat je pas veel later op de plaat kon horen in achtergrondkoortjes. Van Joe Cocker en zo. Terwijl twee reusachtige kelners zich met bewegingen alsof ze in een kajak zaten een weg door het publiek baanden om de vechtenden hardhandig te scheiden en een flinke trap na te geven.

Ze waren tussen de achttien en vijftientig, ze woonden in wijken die de komende jaren zouden worden gesloopt. Ze hadden thuis pas sinds kort televisie. Blanke mannen, die in de haven werkten of bij Werkspoor, in fabrieken, werkplaatsen, garages, tot en met zaterdagochtend en er daarna op losgaan. Allemaal met poen om op te maken. De meiden droegen rokken, (geen enkele broek), nylons en hoge hakken. Ze waren nog niet getrouwd en woonden bij hun ouders die zelden of nooit gescheiden waren, in oude wijken waar mannen onder hun auto's lagen.

Ze scholden Bertus uit voor Grijs Duif en Ouwe lul en sloofden zich tot in het belachelijke uit voor meiden die zich het hoofd op hol lieten brengen, met oogverblindende make-up die er dik op zat, want dat lusten de jongens: geen brillen.

Vlotte jongens hingen aan zijn lippen als hun Bertus de twee andere Amsterdamse clubs, Blauw Wit en DWS, genadeloos op de hak nam. De Volewijckers speelden in Noord en ze bestonden maar één keer: toen hun sterspeler Frits Soetekouw naar Ajax ging. Die gingen ze met z'n allen afkraken met de laagste roddels, want ze kenden allemaal via via wel een speler van DWS of Blauw Wit en waren op het eind van de avond met alle spelersvrouwen naar bed geweest voordat ze een pilletje namen om de volgende ochtend fris ogend aan de start te verschijnen bij de koers in de provincie, als ze hun rugnummer tenminste niet ergens hadden laten slingeren.

Overdag werd Bertus extra bruin door zich in te smeren met olijfolie bij Het Plashuis ('in Gods vrije natuur'), een open zwembad in Zeeburg. 's Avonds glansde Bertus ijdel achter zijn snorretje en kwam op de propfen met oneliners als 'Er zijn maar twee clubs, Ajax 1 en Ajax 2' en 'Er is maar één Feyenoord en dat is Ajax.' En zeg nou niet dat je dat vaker hebt

gehoord, want we hebben het over het begin van de jaren zestig, toen we niet konden herstellen van de moord op Kennedy en The Beatles nog vies werden gevonden. Gevleugelde woorden die hij ter plekke uitvond en vervolmaakte.

Hun Toon Hermans.

Meiden konden hun tassen met alles erin rustig naast de stoelen laten staan als ze gingen dansen, gestolen werd er niet.

Dit was het begin van de jaren zestig, de wereld was nog niet veranderd, het nieuwe Ajax werd geboren.

Ook op zondag stond er voor acht uur al een rij voor de deur in de Wagenstraat, waar nooit verkeer doorheen kwam. Het was de avond waarop iedereen met de laatste tram naar huis moest en de tent binnen tien minuten volkomen leeggezogen was. Om twaalf uur kon je een kogel afschieten zonder iemand te raken.

Willem I en Willem II, de kelners, legden hun voeten op een andere stoel en keken tevreden rond omdat ze weer lekker hadden verdiend en de rotzooi achter de rug was. De vibraties van bijna vier uur yeah-yeahgeweld hingen er nog, maar het tijdstip van 'You'll Never Walk Alone' was nog lang niet aangebroken.

Een dood moment.

Tot iets na twaalf uur, tot Piet Ouderland langskwam bij zijn eeuwige gabber Bertus, de man die hem het klappen van de zweep leerde kennen toen hij als junior in de voorhoede van ovvo naast hem speelde. Na de wedstrijd gingen ze biefstuk eten en biljarten in De Kroon op het Rembrandtplein voordat Bertus om tien voor acht naar zijn werk vertrok. Na een gelukte combinatie werden ze P en B genoemd, na twaalfen waren ze weer terug in hun gloriejaren bij ovvo toen ze het naburige Zeeburgia, dat een klasse hoger uitkwam, alle kanten op speelden. Met Piet kon Bertus zichzelf zijn, geen vrouwen om een oogje op te laten vallen, gewoon gewone jongens onder elkaar.

Bertus kende het Amsterdamse gezicht van het Eerste, van Ajax dus. Aan de zijkant zaten Bert Strijks, vaste reserve, en Theo van Duivenbode, die aan het doorbreken was op links. Verder de solide centrumverdediger Ton Pronk en Peet Petersen, de voorloper van Piet Keizer die in 1963 wereldkampioen Brazilië met Pelé totaal zoek speelde en in de voorlaatste minuut de 1-0 scoorde. Ze werden gedomineerd door de ouwe rotten die jaren geleden hun debuut hadden gemaakt en bij elkaar een kleine duizend wedstrijden hadden gespeeld. Ze zongen met elkaar onder de douche, hadden elkaar vervloekt en omhelsd. Alles hadden ze samen meege maakt, waren nog een keer ternauwernood aan de dood ontsnapt in de

spelersbus, alleen geen degradatie, al scheelde het een keer verrekt weinig. Bennie Muller, sinds 1958 onverwoestbaar op het middenveld, Bertus Hoogerman, die nooit veel zei en droomde van perfecte safes in de hoek, de in Berlijn geboren Werner Schaaphok, Piet Keizer, geniaal op het veld en een even geniale driebander, ras-Amsterdammer Co Prins, Sjaak Swart, wiens opa, de haringboer ome Jaap, op een scheidsrechtersfluitje blies als zijn kleinzoon te lang de bal niet had en alleen maar over Ajax praatte, en de licht kalende Piet Ouderland. Ze wisten waar ze het over hadden als het over voetbal ging.

Pietje en Bertus hadden samen in de tweede klasse amateurs gespeeld. Bertus haalde het niet omdat hij te goed was met zijn verkeerde voetbalbeen, maar Pietje hapte gretig toe toen Ajax hem op de korrel nam en van dartele rechtsbuiten ombouwde tot een solide back die snel was en als buitenspeler precies wist wat in het brein van zijn tegenstander omging en voordat deze diens favoriete actie kon maken zelf ging aanvallen. En hem zo dwong om iets te doen wat hij net niet kon (de eerste in een lange reeks van Suurbier tot en met Krol). Piet werd zelfs international, ook met basketbal.

Piet en de jongens onder elkaar gingen Chinees eten in de Binnen Bantammerstraat en zakten daarna af om in Chez Bertus definitief een punt achter de wedstrijd te zetten en alles, inclusief scheids en het bestuur, nog eens uitgebreid te analyseren en het verhaal te horen dat nooit in de krant kwam.

Cootje Prins was Bertus' oogappel.

'Je lijkt wel verliefd,' gekscheerde Willem 1, een reus van een kerel, zo'n hoogblonde kolos die in Amerikaanse films voor slechte Duitser doorgaat.

Prins was het enfant terrible dat een team nodig heeft om de top te halen. Hij speelde in 1962 met het Nederlands elftal tegen Denemarken, waarna de Denen hadden geklaagd dat hij hun voor communist had uitgescholden, dat deed je gewoon niet. Hij deed trouwens nog meer dingen die niet mochten: spugen, schoppen, knijpen en matennaaien, een woord dat nog niet bestond, maar iedereen vond het verachtelijk wat hij deed. Hij kon niet tegen zijn verlies. Hij wist precies wie, waar, wat en hoe een speler dat tegen hem gedaan had en vergat, noch vergaf nooit iets. Hij werd verwend, verafgood door zijn oudere zusters. Stukken van wijven die van geen kerel zo veel hielden als van onze Cootje.

In de competitie deed hij dingen waarvan niemand vond dat ze konden, maar even later maakte hij een actie waar zijn tegenstanders een puntje aan konden zuigen en dan was hij weer de lieveling van iedereen. De vol-

maakte charmeur boog kort koket naar het publiek dat hem weer op handen droeg en dat liet horen.

Bertus was Cootjes godfather.

Cootje, ook een linkspoot die opgroeide in de Indische Buurt, speelde in ovvo en ging als jongen naar het Eerste kijken voor een speler als Bertus als die zijn geniale momenten had.

Dezelfde Bertus had een speciale cocktail voor Cootje ontworpen, die Bertus tot 'flip' doopte. Voor een normaal menselijk wezen was het niet te zuipen, maar Cootje lustte er wel pap van. De flip had als basis advocaat, Franse cognac, enkele druppels Cointreau in een glas dat net niet over de rand volgespoten werd met (in dit geval echte) 7Up door het flesje flink heen en weer te schudden.

Maar...

Afgelopen zondagavond draaide hij zich plechtig naar de rest van het personeel en zei: 'Dat is hem.'

'Zijn kop eraf als het niet waar is,' zei Willem I.

'Anders de mijne wel,' viel Willem II hem bij.

In de opening van de bar naar de gangetje stond hij. Achter hem wilde de toiletjuffrouw, die met stoffer en blik bezig was, alleen maar dat hij eindelijk eens doorliep. Een onopvallende jongen met een sigaretje tussen zijn vingers, nerveus trekkend. Iedereen zag dat hij ver onder de vereiste leeftijd, achttien, was, maar niemand zei er iets van.

Zijn faam was hem vooruitgesneld.

Met dun melkboerenhondenhaar dat niet zat en nog net niet in zijn ogen hing, zijn te ruime antracietgrijze pak dat om zijn broodmagere lichaam slobberde.

'Die kleine sodemieter wordt een hele grote,' zei Bertus met schuine mond.

'Helemaal selfmade,' gnuifde Ouderland, die de jongen 'kende als zijn broekzak en donders goed doorhad wat dat joch bezielde: hetzelfde als ik op die leeftijd, maar hij kan zo veel meer.'

Die kleine hield zich stil en leunde tegen de Schotse ruit die Bertus als vest droeg. Zijn wangspieren bewogen zich onophoudelijk en hij stond wel stil, maar vanbinnen kookte hij. Hij hing strategisch schuin achter de spelers van het Eerste, binnen gehooraafstand van het keurkorps, de spelers die hij allemaal met hun voornaam aansprak voor hij de zaal inging, met hardere muziek dan in de bar.

Die kleine praatte in de sportzaak waar hij werkte alleen maar over voetbal. 'Hij is de tweede Abe,' zei Piet Ouderland.

Abe Lenstra kreeg een miljoenenaanbod uit Italië, maar bleef in Friesland. ‘De beste die we ooit hebben gehad,’ siste Bertus alsof hij het over het achtste wereldwonder had.

‘Hij moet het nog maar zien te worden,’ zei Cootje nijdig.

‘Hij is het al,’ zei Bertus even enthousiast als onvoorzichtig.

‘Kan zomaar zijn poot breken,’ opperde Cootje.

‘Zeker door jou,’ zei niemand.

‘Hij kan het nog beter dan Pelé,’ beaamde Piet Ouderland. ‘Waar of niet, jongens,’ vroeg hij zonder vraagteken.

Zijn medespelers begonnen te grijnzen en hoefden niet eens ja te zeggen.

Cootje Prins, met Piet Keizer de enige fullprof in de selectie, waagde het nog steeds te betwijfelen.

‘Een eigenwijze snotaap is het,’ kankerde Prins door. ‘Hij trapt gewoon op je hielen als je de bal van hem afpakt en scheurt je voorbij op het moment dat je valt,’ ging hij hartgrondig hatend door. ‘Of hij laat zich vallen om een free kick te versieren. Dat is toch geen stijl.’

‘Dat moet jij nodig zeggen,’ liet Bertus zich ontvallen.

Het bleef lang stil, want het was de allereerste keer dat Bertus zijn idool in het openbaar afviel.

‘Pardon,’ zei Cootje, en daar was geen woord Frans bij.

‘Moe wordt dat kreng ook nooit,’ zei Bennie Muller, die een sigarenwinkel had, maar zelf niet rookte.

Cootje zag Bertus ineens niet meer staan. ‘Dat kreng speelt de bal gewoon tussen je benen door om je voor lul te laten staan, terwijl je het ziet maar niets kan doen, omdat het zo snel en onverwacht gebeurt. En dan staat-ie nog te lachen ook.’

Dat deed Bertus inderdaad, maar dan in een poging om het goed te maken met zijn ex-gabber, te redden wat er niet te redden viel.

‘Hij is zo onberekenbaar dat je het niet kan volgen, zelfs als je weet dat hij dat gaat doen. Maar voor hetzelfde geld haalt hij iets totaal anders uit,’ zei Pietje Keizer lachend.

‘Hij rommelt maar,’ bromde Cootje.

‘Je weet dat het gebeurt, maar het gebeurt toch voordat je dat weet,’ filosofeerde Keizer, de briljante linksbuiten die alles kon als hij een goede dag had, en dat was nog aardig vaak voor een grillige linksbuiten. De enige speler die met de binnenkant van zijn voet tegeneffect kon geven en trainde op snoeiharde vrije trappen die als bommen moesten inslaan achter de keeper en voorzetten die wegdraaien zodat de keeper er geen vat op kon krijgen.

Maar dat dekselse kereltje had een soort radar. Hij wist precies waar ze

terecht kwamen en dook er elke keer op de goede plaats op.

‘Dezelfde gozer weigert zich aan de opdracht van onze trainer te houden en laat ons het vuile werk opknappen,’ ging Cootje door en de bal breed spelend: ‘Hij wil niet verdedigen, die meneer.’

‘Ach, als hij maar doelpunten maakt,’ gromde Bertus, niet de bar-, maar de veldkeeper.

‘Voetbal is nou eenmaal moeilijk,’ zei Piet als een geboren aanvoerder. ‘Dat weten we allemaal.’

Sjaak Swart, die vanmiddag niet in vorm was en bijna werd gewisseld, knikte vol overtuiging: ‘En doelpunten zijn nog veel moeilijker.’

‘Dat weten we allemaal,’ zei Bennie Muller, de stofzuiger op het middenveld die nooit moe werd.

‘Omdat je geen tijd krijgt om na te denken,’ zei Bertus, die uit zijn ooghoek zag dat Cootje zijn portefeuille trok.

‘Hij heeft het gewoon,’ zei Pietje Keizer, die een speciale band met de jongen had en met hen samen trainde op ballen die afzwaaiden.

‘Hij pikt jouw brommer als je aan het trainen bent,’ zei Cootje tegen hem. ‘En hij voelt zich nou al te groot om zijn eigen kicksen te poetsen.’

‘Dat doet hij niet uit bijgeloof,’ wist Ouderland. ‘Dat heeft-ie ook erg veel.’

‘Tegen Oranje-Zwart wonnen ze een keer met 31-0 en die kleine rotzak schoot er zomaar twaalf in,’ ging Bertus Hoogerman hoofdschuddend door.

‘Zelfs eentje met zijn kop,’ lachte Sjakie, die zelf een broertje dood had aan koppen en dat alleen maar deed als hij ‘toevallig die kant op moest.’

Ouderland, bijgevallen door Sjakie: ‘Hij staat altijd vrij en biedt zich aan voor de bal en flitst meteen weg, helemaal gek worden ze soms van hem. Wij ook trouwens.’

‘Dan kan hij alles,’ wist Keizer zeker.

‘Alles,’ zei Bertus, die geen cent fooi van Cootje kreeg.

‘Volgens mij is hem dat bij jou al heel goed gelukt,’ zei deze met strakke lipjes.

‘Volgens mij ben je jaloers,’ zei Ouderland tegen hem.

‘Hij lult gewoon veel te veel in het veld, dat zeg je zelf ook altijd tegen hem,’ kaatste Cootje de bal weer terug.

‘Omdat dat moet.’

Nooit geblesseerd, want hij was niet te raken, door niemand. Woorden schoten tekort om het fenomeen te beschrijven, want hij was al weg voor hij weg was. ‘En weg is weg.’

‘Dat kreng eet wel vier keer per dag,’ zei Ouderland genietend van zijn vaderrol. Doordeweeks had hij een sigarenwinkel waar die kleine sigaret-

ten kwam bietsen en hun ging vertellen wat hij zondag beter had kunnen doen.

‘Rookt-ie?’

‘Of-ie rookt.’

‘Schijt aan alles,’ meende Bennie Muller, wiens vader de vader van de jongen vroeger van de groenteveiling kende.

‘Hij blijft zo mager als een spijker,’ meende Schaaphok.

Peet Peetersen, de linksbuiten die als razendsnel bekendstond, zei dat ‘ie snel was.’

‘Hard is-ie ook als het moet,’ ging Keizer door. ‘Nooit zijn poot terug-trekken.’

‘Een echte doordouwer als het moet,’ genoot Bertus namens allemaal.

‘Moeten moet-ie niks,’ zei Cootje voor hij afging door de zijdeur.

Piet Ouderland wist als aanvoerder wat er speelde, Prins was in gesprek met een buitenlandse club, ook Bertus wist dat het een moffenclub was, want hij was gek op de dochter van de voorzitter.

‘Karin,’ wist Bertus.

‘En zij op hem.’ Piet stak zijn vinger op als teken van een rondje.

De jongen, ze zeiden dat hij zestien was, ging doorgaans zijn eigen gang en of hij wel of niet hoorde wat er over hem werd gezegd maakte op de een of andere manier niet uit, dat voelde iedereen.

Het was gewoon zo.

Hij praatte voornamelijk met zijn medespelers uit het jeugdelftal, hij lachte en rookte onophoudelijk en dronk geen alcohol. Hij had het nodige ontzag voor de spelers, die hij aansprak bij hun voornaam als ze het woord tot hem richtten en was meestal in gezelschap van zijn oudere broer die back was en medejunioren zoals Barry Hulshoff, Tonnie Fens, Gunther de Haan en Wimpie Suurbier. Al ver voor twaalfen hingen die rond.

‘Traint al in Zeist,’ klonk het.

‘Jong Oranje,’ werd er verduidelijkt.

Hij was verlegen bij meisjes en zei zelden iets, behalve als het over voetbal ging, want hij wist wat er te koop was en was steevast iedereen die het wilde tegenspreken een stapje voor.

Ze raakten niet uitgepraat. Zelfs Piet Keizer, een beetje een eigenheimer die graag in zijn eentje biljartte en enigszins stug in de omgang, was bijna lyrisch. Maar hij bleef ook kritisch. ‘Er zit geen jota kracht in dat lijf,’ zei hij. ‘Vanaf de cornervlag haalt hij de eerste paal niet eens.’

‘Maar hij kan andere dingen weer heel erg goed,’ zei Bertus die in zijn tijd een van de eersten was die een corner op rechts met links namen. Toen het woord inswinger nog niet bestond en Piet Kaas, de midvoor,

hem aankeek alsof hij gek geworden was, tot hij doorkreeg wat de bedoeling was en nog prof werd ook.

‘Hij wil altijd de bal, wil altijd winnen en blijft gaan,’ zei Ouderland. ‘Hoe kapot hij ook is, hij blijft komen, altijd terugkomen. Weet je wat die kleine wil? De World Cup winnen. Is-ie goed of niet?’

Bertus volgde de verrichtingen van die kleine op de voet: hij speelde op zaterdagmiddag met de betaalde jeugd, maar ook vaak in een van de andere teams waarin je hem helemaal niet verwachtte. Op zondag hing hij al vroeg rond op de bijvelden in de hoop dat een speler niet kwam opdagen, en wie daar toevallig bij was kon getuige zijn van grootse dingen.

Hij speelde soms drie wedstrijden in een weekend. De verhalen die over hem de ronde deden, namen mythische vormen aan. Hij voldeed op alle posities. Zelfs als keeper, want hoe klein hij ook was, hij wist feilloos hoe hij zich moest opstellen en reageerde razendsnel. Hij kon verdedigen, aanvallen en het spel dirigeren, zelfs de trainer gaf hij aanwijzingen en kerels die soms twee keer zo oud waren werden er niet kwaad om of reageerden verontwaardigd.

Hij had gewoon gelijk. Bertus lachte wat af.

Hij sprong een gat in de lucht bij een gescoord doelpunt, al was het de honderd-en-zoveelste. Op hem kon je bouwen in het veld, met hem erbij won je.

Waarom hij praatte in het veld? Een speler die de bal niet had, kon het spel immers veel beter bekijken dan iemand die zich moest concentreren op de bal aan zijn voet. Bovendien kon het geen kwaad om te waarschuwen als ergens gevaar dreigde.

Het joch was gespannen, alert, maar tegelijk stond hij erboven vanwege zo veel inzicht, alsof hij in de gaten had wat er ging gebeuren, en was de anderen steeds een stapje voor. Hij had zo veel inzicht dat zijn medespeelers hem niet begrepen, ook al om zijn laconieke opmerkingen, want hij had altijd wat op of aan te merken.

Soms was het volslagen irrationeel wat hij deed en voor een normaal mens niet te volgen, maar negen van de tien keer lukte het hem ook nog. Dat hij een buitenbeentje was, bracht hem tot nieuwe wegen. Zo dwong hij de rest van het team om meer te geven dan ze dachten dat ze konden, omdat dat juist zo leuk was.

Alles kon, de bal deed wat hij wilde.

‘Die kleine,’ bromde Willem 1 helemaal ontdooid en de goedheid zelve, omdat dat onooglijke jochie er weer drie gemaakt had tegen Feyenoord-junioren.

Willem Ruska, zo heette de kelner met naam een toenaam, werd in 1972

twee keer olympisch kampioen judo en twee keer wereldkampioen. De hele avond had hij de pest in, omdat hij bij de grens invoerrechten moest betalen op het televisietoestel dat hij had gewonnen bij internationale kampioenschappen in Duitsland en het niet mee kon nemen, omdat hij het geld niet had en daarom *Sport in Beeld* moest missen, terwijl hij er zelf in zat.

Zo licht als een veertje was die mof in de finale.

Net als die kleine.

'You'll never walk alone,' zong de jukebox ineens keihard omdat het sluitingstijd was, en allemaal zongen ze mee.

Co Prins vertrok in de zomer van 1963 voor twee seizoenen naar het Duitse 1. FC Kaiserslautern voordat hij weer terugkwam en met Johan Crujff speelde. Hij stierf op zijn negenveertigste tijdens partijtje zaalvoetbal.

Bertus hield het korter vol dan hij zichzelf gegeven had en stierf 'in Gods vrije natuur' aan een hartaanval onder een instortend vakantiehuisje.

Die kleine kreeg te horen dat hij zondag zijn debuut mocht maken in het Eerste. Omdat hij fietsend door het rode licht reed kreeg hij een bekeuring.

De politieman stak zijn hand op en vroeg: 'Hoe heet je?'

DE AFTRAP

In het najaar van 1947 verschijnt de roman *De avonden* van volksschrijver Simon van het Reve, die opgroeide in de Ploegstraat van Betondorp.

Op 25 april van dat jaar is het aangenaam weer: 17 graden, met een licht zuidwestelijk windje. Hartje lente. Het is de dag dat Hendrik Johannes Cruijff wordt geboren.

De bevalling verloopt even soepel als de doelpunten die hij later zal maken. Om zes uur 's morgens gaat zijn moeder naar het Burgerziekenhuis in de Linnaeusstraat. Om één uur aanschouwt Koning Voetbal het levenslicht, een hummeltje van amper zes pond.

'Is hij al lid van onze club?' vragen de klanten aan Manus, de trotse vader, in de groentewinkel tegenover het Ajaxstadion.